

K OCHRANĚ DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE A V EVROPSKÉ UNII

Zdeňka Beranová

Metropolitní univerzita v Praze
Katedra průmyslového vlastnictví
Dubečská 9000/10, 100 00 Praha 10, Česká republika
zdenka.beran@volny.cz

Abstrakt

V příspěvku je popsán účel a význam ochrany duševního vlastnictví. Jsou zmíněny jeho dvě složky: právo průmyslové a právo autorské. První je zaměřeno na patenty, užitné a průmyslové vzory a zlepšovací návrhy, druhé pak na práva k literárním a vědeckým dílům. V dalším je naznačena nezbytná činnost autora duševního díla potřebná pro ochranu jeho zájmů v České republice a v Evropské unii. Jsou připojeny vybrané právní normy.

Úvod

Každé materiální lidské dílo je sekundárním výsledkem lidské duševní činnosti. Od toho je odvozen i běžně užívaný termín duševní vlastnictví. Duševní vlastnictví je vlastnictví nemateriální, které je ale předpokladem pro každou výrobní i obchodní činnost.

Obor průmyslového práva spadá do práv k duševnímu vlastnictví. Jde o majetky nehmotné a práva k nim. Tato práva vycházejí z přirozených práv osobnostních. Nehmotný statek je přirozeným vlastnictvím té osoby, jejíž kreativní duševní činností byl vytvořen. Tvůrci duševního díla nezřídka opominou včas učinit kroky k ochraně vlastního produktu a dostávají se do složitých situací i finančních ztrát.

1 Právo průmyslové

Podle povahy předmětu ochrany lze technické řešení chránit patentem na vynález, užitným vzorem (někdy nazývaným malým patentem), průmyslovým vzorem (design výrobku), popř. topografií polovodičové součástky. V těchto případech je vždy podmínkou vzniku práva a jeho ochrany kvalifikovaná registrace. Jediným registračním místem v České republice je *Úřad průmyslového vlastnictví (ÚPV)* v Praze, Ant. Čermáka 2a, 160 68 Praha 6 – Bubeneč, <http://www.upv.cz>, který uděluje práva k jednotlivým předmětům a zapisuje je do rejstříků. Dále do této kategorie spadají předměty jako je např. know-how, zlepšovací návrhy a obchodní tajemství.

1.1 Patent

Právním rámcem pro vznik a trvání patentu je zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích [4]. Patent je dokument udělený Úřadem průmyslového vlastnictví, který po úspěšně proběhlém řízení o přihlášce vynálezu stvrzuje výlučné právo majitele patentu k technickému řešení v něm definovanému.

Patentová ochrana může chránit nejen řešení mimořádně složitá a nákladná, ale i řešení jednoduchá a nenákladná. Neexistuje žádný vztah mezi komplikovaností a náročností problému vyřešeného vynálezem a jeho obchodní úspěšností. Doba platnosti patentu je maximálně dvacet let od data podání přihlášky vynálezu pokud majitel platí stanovené udržovací poplatky. Je možné v každém dalším období zvažovat strategickou a ekonomickou vhodnost a výhodnost dalšího udržování platnosti patentu.

Po skončení platnosti patentu je jeho předmět volným duševním statkem, který může využívat kdokoli bez jakéhokoliv omezení.

Teritorium platnosti patentu je rovněž podstatná skutečnost, se kterou je nutné v rozvahách počítat. Ochranné účinky patentu působí pouze ve státě, kde je vynález řádně přihlášen a patent i udělen a to přesně jen tak, jak byl do příslušného jazyka původní text patentu odborně přesně přeložen.

Přihláška vynálezu je dokument, jímž je nutné proces vedoucí k získání patentové ochrany zahájit. Je to typizovaný formulář v papírové i elektronické podobě. Přihlásit je možné každý průmyslově využitelný vynález, který je světově nový, který je výsledkem vynálezecké činnosti a který nespadá do výluk patentovatelnosti, jak je negativně vymezuje zákon.

Právo na patent má zásadně původce vynálezu, tedy osoba, která vynález vytvořila vlastní tvůrčí prací. Při aktivní tvůrčí spolupráci více osob na vytvoření vynálezu jde o spolupůvodce. Ti potom mají právo na patent v takovém rozsahu, v jakém se podíleli na vytvoření vynálezu. Bez ohledu na to, kdo je majitelem patentu, je vždy po celém světě uváděno jméno původce, jeho bydliště a stát.

1.2 Užitný vzor

Pro technická řešení nižší invenční úrovně, ale taková, která by bylo žádoucí registrovaně chránit, je možné využít institutu užitného vzoru. V České republice je tento institut poměrně mladý. Díky mnohaletým dobrým zkušenostem s jeho obdobou ve vyspělých průmyslových zemích bylo rozhodnuto tuto formu registrované ochrany zavést i v České republice a podařilo se zákon dobře zasadit do právního řádu.

Užitný vzor má velkou výhodu v tom, že skýtá mimořádně rychlou možnost získat platný ochranný dokument. Rychlost je možná díky jednoduchému registračnímu postupu. ÚPV před zápisem neprověřuje novost ani tvůrčí úroveň přihlašovaného řešení, pouze dbá na formální náležitosti podání. Kvalifikovaně zpracovaná přihláška je obvykle zapsána do tří měsíců.

Užitný vzor (UV) je vymezen zákonem č. 478/1992 Sb.[3] Na rozdíl od zákona patentového nevyžaduje od přihlašovaného řešení invenční krok na úrovni vynálezecké činnosti, ale pouze na úrovni „*přesahující rámec pouhé odborné dovednosti*“. Zákon však nic neříká o tom, že by přihláškou UV nemohlo být chráněno i řešení vyšší invenční úrovně. Oproti možnostem ochrany patentem je rozsah záběru UV zúžen tím, že vylučuje ochranu způsobů výroby a pracovních činností. Neoficiálně se též užitnému vzoru říká malý patent. Stejně jako u přihlášky vynálezu je nutné vyplnit přihlašovací formulář a podle předepsané struktury přílohy přihlášky. V přílohách je nutné u přihlášky vynálezu precizně objasnit nový vynález ve vztahu k dosavadnímu stavu techniky. U přihlášky užitného vzoru se přihláška výrazně neliší od přihlášky vynálezu. Slovo *vynález* je nahrazeno výrazem *technické řešení*, místo *patentové nároky* se užívají *nároky na ochranu*.

Pro UV platí tentýž systém patentového třídění, jaký se používá pro třídění vynálezů. Při patentové rešerši lze proto nalézt v databázi i užitné vzory z příslušné oblasti techniky a naopak.

1.3 Průmyslový vzor

Průmyslový vzor je průmyslově právní kategorie registrovaného práva (privilegia), které má poměrně široký záběr. V praxi jde jak o vnější úpravu (tvary, barevné úpravy) běžných spotřebních předmětů, tak také o ochranu nových typografických znaků, módního zboží všeho druhu, dopravních prostředků apod. Český zákon č. 207/2000 Sb. [6] užívá název **průmyslový vzor** (dále P vz). Nelze zaměňovat s předchozím **užitným vzorem**, kterým lze

chránit pouze technické řešení, a nikoliv vzhled, design. Zjednodušeně lze říci, že PVz vypovídá o tom, jak co vypadá, a nikdy ne o tom, jak co funguje. Pro marketingovou úspěšnost jsou důležité nejenom exkluzivní funkční princip a další konstrukční, technické a materiálové přednosti, ale i atraktivita a originalita vnějšího vzhledu konkrétního výrobku. Stejně jako je znám požadavek novosti u přihlášky vynálezu a užitého vzoru, je i u přihlášky PVz požadována novost předmětu přihlášky. Je zde určitá analogie s užitým vzorem (kde zákon připouští půlroční předzveřejnění majitelem práva), protože přihlášku PVz může majitel práva podat až do jednoho roku po jeho prvním zveřejnění. Podobně může přihlašovatel žádat dřívější zveřejnění nebo naopak z určitého důvodu může požadovat až třiceti měsíční odklad zveřejnění zápisu svého PVz. Základním krokem je podání národní přihlášky. Protože jde o vizuální záležitost, musí přihláška PVz obsahovat vyobrazení. tak, aby byly jednoznačně zobrazeny všechny charakteristické podstatné znaky, neboť zákon praví: *rozsah ochrany je dán vyobrazením průmyslového vzoru tak, jak je zapsán v rejstříku.*

Určitou teoretickou komplikací je, že průmyslové návrhářství musí do přiměřené míry respektovat funkčnost výrobku, přičemž vnější tvary podmíněné čistě funkčně nelze touto cestou chránit.

Podobně jako jsou technická řešení systematicky rozříděna podle oboru techniky, je mezinárodní dohodou stanoveno i třídění PVz. To bylo vymezeno tzv. Lokarnskou dohodou z roku 1968 (Lokarnské třídění). Momentálně je v platnosti již jeho deváté vydání z roku 2008, podle rozvoje technických oborů; je třeba pravidelné doplňování nebo též tzv. revize.

Obecně u PVz platí zásada, že nikdy nejde o absolutní míry, ale o vzájemné proporcionální relace. U vyobrazení se také žádné rozměry neuvádějí. Znamená to, že je-li PVz použit např. na reálném osobním automobilu, bude tatáž ochrana platit i pro malý model téhož automobilu.

Úřední poplatky nejsou nikterak vysoké, majitel úspěšným zápisem získává práva na monopolní užití, doba platnosti takto nabyté ochrany je pět let od data podání přihlášky, během posledního z nich je možné podat žádost o prodloužení o dalších pět let atd., maximálně na celkových 25 let. Je to tedy doba delší, než poskytuje ochrana patentem nebo užitým vzorem.

Vývoj mezinárodněpolitické situace v posledních několika desetiletích a vznik jednotného trhu vedly k vytvoření PVz Společenství (*Community design*). Tuzemský přihlašovatel může získat tuto ochranu prostřednictvím českého ÚPV, při přihlášce zaplatí navíc manipulační poplatek. ÚPV následně oficiální cestou předá předmětnou přihlášku Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (OHIM) v Alicante. Zde opět platí tzv. unijní priorita, tentokrát šest měsíců od prvního podání přihlášky PVz. Strategie efektivního postupu je závislá na cílových státech a jejich počtu. Při menším počtu může být výhodnější „národní cesta“, prostřednictvím národních zástupců tak lze získat sadu autonomních národních PVz. Tato cesta poskytuje na tom kterém teritoriu dokonalejší zabezpečení získaného teritoriálního práva. Je to dáno tím, že přihláška úspěšně obstála v přihlašovací procesy před místně kompetentním úřadem. Naproti tomu PVz Společenství platí na území všech členských států EU. Navíc na území EU existuje institut ochrany bez průzkumu a bez registrace, jde o Nezapsaný průmyslový vzor Společenství. Ochrana trvá tři roky od prvního zveřejnění. Síla takové ochrany je zatím sporná, vše závisí na taktice a ochranné politice. Existují i další systémy mezinárodních zápisů, ale protože zahraniční přihlášky jsou značně komplikované, je vhodné, aby se autor duševního díla obrátil na odborné instituce.

Důležité je to, že v oboru PVz stále existuje možný souběh registrovaného práva průmyslového a práva autorského. Je to v případech, kdy vytvořené dílo nese znaky díla autorského. Oba tyto instituty se liší nejenom v rozdílu registrovaný versus neregistrovaný, ale též v době trvání. Autorskoprávní ochrana trvá standardně ještě sedmdesát let po smrti

autora, čili práva přecházejí na dědice. Při nedokonalé smlouvě podepsané při objednání práce na designu se může objednatel dostat do obtíží. V praxi se obvykle přihlásí autoři k autorskoprávním nárokům s určitým odstupem v situaci, kdy je zřejmá naděje na velkou odměnu. Ve smlouvě o dílo je proto třeba prozíravě upravit i otázky práv k předpokládanému nakládání s vytvořeným autorským dílem.

1.4 Ochranná známka

Ochranná známka je označení grafického znázornění, tvořeného zejména slovy, písmeny, číslicemi, barvou, kresbou nebo tvarem výrobku či jeho obalu, určené k rozlišení výrobků nebo služeb. Přihlášku ochranné známky k zápisu do rejstříku může podat jak fyzická, tak i právnická osoba. Rejstřík vede Úřad průmyslového vlastnictví. Ten provede formální i věcný průzkum, při němž zjišťuje, zda má přihláška zákonem předepsané náležitosti a zda předmětem přihlášky není označení, které do rejstříku zapsáno být nemůže. Tím se rozumí např. shodnost s jinou dříve zapsanou ochrannou známkou, klamavé nebo nepravdivé označení apod. Na Úřadu jsou uloženy záznamy o všech ochranných známkách přihlášených národní cestou i o všech mezinárodních zápisech.

Zápisem do rejstříku získává vlastník ochranné známky výlučné právo na její užívání s platností 10 let od data podání přihlášky. Platnost lze prodlužovat vždy o dalších 10 let na základě žádosti podané nejméně 12 měsíců před uplynutím doby platnosti.

Přihláška obsahuje popis ochranné známky (slovní, obrazová, kombinovaná, slovní grafická, prostorová či kombinace barev), její provedení, údaje o přihlašovatelích a jejich zástupcích, znění a vyobrazení ochranné známky, seznam výrobků a služeb, kde bude známka používána. Správní poplatek do tří tříd výrobků či služeb je v současné době Kč 5 000,-.

1.5 Zlepšovatelství regulativ

Legislativním základem firemního regulativu je u nás tzv. patentový zákon (zákon 527/90 Sb.) [4], který ve čtvrté části ve třech paragrafech pokládá základ institutu zlepšovacích návrhů (dále ZN) v podnicích. Na tomto neměnném základě si jednotlivé podniky mohou dobrovolně vytvořit vlastní regulativ podle vlastních podmínek.

Podnikový regulativ je zpravidla vypracován na základě podnikové směrnice, která pro území našeho státu nezbytně vychází z paragrafů 72 až 74 patentového zákona. Stručně řečeno, to znamená zákonem vymezený pojem „*zlepšovací návrh*“, návrh na technická, výrobní a provozní zdokonalení, řešení problémů bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci nebo problémů životního prostředí. Musí ovšem jít o návrhy, se kterými má dotýčný zlepšovatel právo nakládat, např. kdyby dotýčné řešení bylo chráněno platným patentem. Zpravidla ZN řeší problém zaměstnavatele a ze zákona je zaměstnanec povinen svůj ZN zaměstnavateli nabídnout k využití.

Zaměstnavatel má po datu podání nabídky ZN dvouměsíční lhůtu, ve které nabízené zlepšení vyhodnotí a v kladném případě se zaměstnancem uzavře smlouvu o přijetí nabídky ZN a odměně za něj. V opačném případě, není-li nabídka ZN zaměstnavatelem přijata, může zlepšovatel s předmětem svého ZN volně nakládat, ovšem musí obezřetně oddělit duševní vlastnictví, které je majetkem zaměstnavatele a které nesmí zveřejnit. Jinak by se mohl snadno dočkat překvapení v podobě trestněprávního postihu.

1.6 Ochrana v Evropské unii

Nejširší možností podání mezinárodní přihlášky vynálezu poskytuje postup podle Smlouvy o patentové spolupráci (PCT – *Patent Cooperation Treaty*), podepsané ve Washingtonu v roce 1970. Ke správnému vyplnění formuláře *Žádosti o mezinárodní přihlášku* jsou na základě

smlouvy PCT k dispozici vysvětlující poznámky, aby vypracovaný dokument vyhověl *Prováděcímu předpisu PCT* a *Administrativní směrnici PCT*, vše je dostupné na webových stránkách WIPO (<http://www.wipo.int/pct/en/>) [7]. Podáním této žádosti získává přihlašovatel automaticky prioritní dokument pro všechny smluvní státy PCT. Za určitých podmínek v určitých státech může dokonce přihlašovatel při podání mezinárodní přihlášky uplatnit právo přednosti z dřívější přihlášky. Každá mezinárodní přihláška je ještě v mezinárodní fázi řízení PCT podrobena mezinárodní rešerši, kterou zajišťuje WIPO prostřednictvím pověřených rešeršních a průzkumových patentových úřadů. Z uvedeného zjednodušeného popisu je již zřejmé, že přihlašování významného vynálezu do mnoha států je proces poměrně složitý a odborně značně náročný. Finanční stránka věci velmi záleží na počtu států, ve kterých vstoupí do národní fáze řízení. Pro českého přihlašovatele jsou na samém počátku v současné době minimálně tyto náklady: 1 174 eur jako mezinárodní přihlašovací poplatek, 1 875 eur rešeršní poplatek, 1 500 Kč za úkony ÚPV spojené s podáním mezinárodní přihlášky a 600 Kč za vyhotovení prioritního dokladu. Je možné požadovat snížení mezinárodního přihlašovacího poplatku a některých dalších poplatků až o 90 %. Další úlevy jsou poskytovány při podání přihlášky v elektronické podobě, další při použití určeného softwaru. Významnější pro přihlašovatele ale budou platby za zastupování před národními úřady a za překlady do národních jazyků

Jako sen budoucnosti stručně zmiňme Patent společenství (*Community Patent*, komunitární patent). Tento patent je uvažován jako patent celé Evropské unie jako jediného teritoria při nižších nákladech na ochranu. To by znamenalo, že tento patent by po udělení automaticky získal účinky ve všech státech EU. Tak by se odstranila roztržitost evropského teritoria, investoři by získali silnější právní jistotu v ekonomicky i obchodně významném prostoru. Národní patentové úřady by fungovaly jako úřady přijímací, přihlášky by předávaly Evropskému patentovému úřadu (EPÚ), který by byl zodpovědný za udělování patentů. Přihláška by se podávala v jednom ze tří oficiálních jazyků EPÚ, tedy v angličtině, němčině nebo francouzštině. Po udělení patentu by byl patent přeložen do zbývajících dvou jednacích jazyků. Další otázkou je, zda a kdo by hradil překlady patentových nároků do národních jazyků jednotlivých států.

Pro celý prostor EU by v případě sporů platil Patentový soud EU, který by podléhal Soudu první instance Evropského soudního dvora. Ten by byl též orgánem odvolacím. Mezinárodní jednání o komunitárním patentu jsou však již vedena (k naší škodě) více než tři desetiletí, aniž by k současnému dni bylo možné odhadnout, kdy a zda dospějí ke kýženému cíli. Problém je v neochotě některých států podřídit se rozhodování evropské autority a vzdát se požadavku na svůj jazyk.

Fungujícím systémem je *Evropský patentový systém (EPC)*. U jeho zrodu v roce 1973 stály tytéž osobnosti, které měly rozhodující podíl i na vytvoření systému PCT. Zřejmě díky tomu jsou oba systémy kompatibilní, což je předpokladem možností kombinovaného využití. Tak zvaná Euro-PCT cesta tudíž zahrnuje funkční kombinaci evropského a mezinárodního patentového systému. EPC se stejně jako PCT stal fungujícím v tentýž den: 1. června 1978. Takzvaný evropský patent je udělován Evropským patentovým úřadem, sídlícím v Mnichově s pobočkami v Haagu, Berlíně a Vídni. Jednacími jazyky jsou angličtina, němčina a francouzština. Evropskou patentovou přihlášku lze podat na ÚPV v Praze. Při řízení před EPÚ mohou osoby s trvalým bydlištěm či sídlem v některém ze smluvních států jednat samy, v podstatě však je lepší využít služby evropského patentového zástupce. Národní patentový zástupce může být využit pouze při podání přihlášky, popř. při jednání na EPÚ se může podpůrně zúčastnit jednání vedle evropského patentového zástupce. Samotná evropská patentová přihláška zpravidla využívá tzv. unijní prioritu, kdy přihlašovatel původní přihlášky může s výhodou prioritního termínu podání až do dvanácti měsíců vyhodnocovat a zvažovat,

do kterých států přihlásit ochranu je pro něho přínosné (rentabilní) a zda evropskou přihlášku podat.

2 Autorské právo

S autorským právem se lze v současné době setkat v míře mnohem větší než v minulosti. Nové technologie umožňují snadno rozmnožovat autorská díla, chráněné autorským právem a zpřístupňovat je protiprávně veřejnosti. Vystávají otázky jak vlastní dílo chránit či neporušit práva jiné osoby.

Autorským právem (často označovaným anglickým pojmem *copyright*), je označován soubor právních norem upravujících právní vztahy vznikající v souvislosti s tvorbou a užitím příslušných předmětů ochrany. Těmito jsou v první řadě autorská díla umělecká a vědecká, včetně počítačových programů, dále i o umělecké výkony zpěváků, herců, tanečníků, zvukové a obrazové záznamy a výsledky činnosti vysílacích stanic. Souhrn právních norem týkajících se těchto předmětů ochrany je označován jako práva související s právem autorským (*related rights*).

2.1 Systémy autorského práva

Ve světě existují, zjednodušeně řečeno, dva autorskoprávní systémy. Jedním z nich je systém kontinentálního autorského práva, typický především pro většinu států Evropy, druhým z nich je anglosaský systém, typický pro země s *common law*, zejména pro Spojené státy americké a Velkou Británii.

Kontinentální autorské právo rozlišuje právo autorské a práva s ním související. Pro kontinentální autorské právo platí zásada neformální ochrany, pro vznik ochrany nejsou třeba žádné formality, autorem může být pouze fyzická osoba, práva jsou většinou nepřevoditelná, podmínkou vzniku ochrany díla je jeho jedinečnost. Naopak anglosaské autorské právo (*copyright*) chrání všechny zmíněné kategorie předmětů ochrany (díla, záznamy apod.), ochrana je podmíněna splněním formálních náležitostí (např. registrací práv u copyrightového úřadu), autorem, popř. původním nositelem autorského práva může být nejen fyzická, ale i právnická osoba, práva jsou převoditelná, lze se jich vzdát a pro vznik autorskoprávní ochrany postačuje původnost díla, nemusí jít o jedinečný výtvar. V oblasti výjimek z práv je pro anglosaské autorské právo typická tzv. *fair use* doktrína, stanovující obecná kritéria, která musí být splněna pro to, aby konkrétní užití díla bez souhlasu autora bylo možné považovat za neporušující autorova práva. Je nutné dodat, že uvedené rozdíly mezi kontinentálním a anglosaským autorským právem se v některých ohledech postupně a do určité míry začínají vytrácet.

2.2 Autorské právo v České republice

Ochrana autorského práva čl. 34 Listiny základních práv a svobod, podle něhož jsou práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti chráněna zákonem, u nás jednak autorským zákonem [1] s příslušnými prováděcími vyhláškami ale i s obecnými právními předpisy. Jde např. obecnou úpravu uzavírání smluv, dědické právo, obecnou úpravu náhrady škody, promlčení apod. Trestněprávní ochrana je obsažena v trestním zákoně, správně právní ochrana je kromě autorského zákona, upravena v předpisech upravujících kompetence příslušných orgánů státní správy na úseku ochrany práv duševního vlastnictví. V této souvislosti je nutné připomenout nový občanský zákoník [5], který nabyl účinnosti 1. ledna 2014 a který přináší v oblasti autorských úprav jednu podstatnou změnu, a sice vyjímá úpravu licenční smlouvy, tj. smlouvy, kterou autor poskytuje jiné osobě svolení k užití svého díla ze současného autorského zákona a přenáší ji do té části občanského zákoníku, která obecně upravuje

licenční smlouvy pro všechna práva duševního vlastnictví. Základním právním předpisem je autorský zákon [1] o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským dále jen „autorský zákon“, který nabyl účinnosti 1. prosince 2000. Ten zohlednil nejnovější mezinárodní smlouvy a směrnice v souvislosti s tehdy připravovaným vstupem České republiky do Evropské unie. Zákonem č. 216/2006 Sb. [2]., byly do našeho právního řádu zakotveny směrnice Evropského společenství o aspektech autorského práva v informační společnosti, o právu na opětový prodej ve prospěch autora uměleckého díla a o dodržování práv duševního vlastnictví.

Závěr

Obsah pojmu duševní vlastnictví a termín samotný je odvozen ze skutečnosti, že každé materiální lidské dílo je výsledkem činnosti duševní. Jeho dvě základní složky – právo průmyslové a právo autorské spolu s jejich právní ochranou jsou popsány a rozvedeny tak, aby případný autor duševního díla mohl rozhodnout, do jaké kategorie jeho dílo patří, jak a v jaké míře chce mít svůj výtvar chráněn. Do práva průmyslového patří v České republice patent, užitný vzor, průmyslový vzor a zlepšovateľský regulativ, ve státech Evropské unie se zpravidla mluví jen o patentech.

Právo autorské v České republice je v úzkém souladu se směrnicemi Evropského společenství a chrání zejména autorská díla umělecká a vědecká, včetně počítačových programů.

Naznačené postupy, nezbytné pro ochranu duševního vlastnictví vedoucí k jeho ochraně jak v České republice, tak i v členských státech Evropské unie nejsou v některých případech zcela jednoduché. Pokud autor nedocení získanou ochranu a nepodstoupí je, může se vystavit v budoucnu finančním ztrátám či právním sporům. Pomoc při průmyslové právní ochraně poskytují patentoví zástupci, sdružení v Komoře patentových zástupců dostupné na Internetu.

Literatura

- [1] *Zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským*
- [2] *Zák. č. 216/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb.*
- [3] *Zák. č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech*
- [4] *Zák. č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích*
- [5] *Zák. č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník*
- [6] *Zák. č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů*
- [7] *PCT – The International Patent System (o patentové ochraně v Evropské unii) [online]*
Available from WWW: <<http://www.wipo.int/pct/en/>>

THE PROTECTION OF THE INTELLECTUAL PROPERTY IN THE CZECH REPUBLIC AND IN THE EUROPEAN UNION

In this paper the aim and the value of the protection of the intellectual property are described. Its two components, patent law and copyright, are mentioned. The first one is focused on patents, industrial design, and trademarks application, the second one is focused on exclusive right to a variety of intangible assets such as literary, scientific, and artistic works. Further the necessary activity of the author of the intellectual property essential for the protection of its benefits in the Czech Republic and in the European Union is indicated. Selected laws and statutes are added.

ZUM RECHTSCHUTZ DES GEISTIGEN EIGENTUM IN DER TSCHECHISCHEN REPUBLIK UND IN DER EUROPÄISCHEN UNION

Im Beitrag wird der Zweck und die Bedeutung des Rechtsschutzes des geistigen Eigentums beschrieben. Es werden seine zwei Bestandteile, das Patentschutzrecht und das Autorenrecht, besprochen. Der erste konzentriert sich auf Patente, Muster, Modelle etc., der zweite auf das Recht des Urhebers von Kunstwerken und wissenschaftlichen Ausgaben. Weiter ist die Rede von der unentbehrlichen Tätigkeit des Verfassers, die zum Schutz seines Interesses in der Tschechischen Republik und der Europäischen Union nötig ist. Die ausgewählten Rechtsnormen sind beigelegt.

OCHRONA WŁASNOŚCI INTELKTUALNEJ W REPUBLICIE CZESKIEJ I W UNII EUROPEJSKIEJ

W artykule opisano cel i znaczenie ochrony własności intelektualnej. Wymieniono jej dwa elementy: prawo przemysłowe i prawo autorskie. Pierwsze dotyczy patentów, wzorów użytkowych i przemysłowych oraz projektów doskonalących istniejące rozwiązania, drugie natomiast prawa do dzieł literackich i naukowych. Następnie zasygnalizowano niezbędne czynności autora własności intelektualnej konieczne do ochrony jego interesów w Republice Czeskiej i Unii Europejskiej. Przedstawiono wybrane normy prawne.